

Sprawozdanie z realizacji w roku 2009

**„Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych w Województwie
Warmińsko-Mazurskim na lata 2008-2011”**

Spis treści:

Wprowadzenie	3
<i>Priorytet 1. Profilaktyka</i>	4
1.1. Zintensyfikowanie działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych	4
1.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku	7
<i>Priorytet 2: Rozwiązywanie problemów alkoholowych</i>	8
2.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji	8
2.2. Modernizacja bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych	11
2.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych od alkoholu osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz osób, które opuściły te placówki	11
<i>Priorytet 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</i>	12
3.1. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	12
3.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dzieciom – ofiarom przemocy oraz ich rodzinom	13
<i>Priorytet 4. Monitoring</i>	14
4.1. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i w wybranych gminach	14
Wnioski i Rekomendacje	15

Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowane są przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zgodnie z opracowanym Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2008-2011, przyjętym Uchwałą Nr XIV/282/07 z dnia 28 grudnia 2007 roku.

Aktualny program jest trzecim z kolei programem w okresie istnienia Samorządu Województwa i stanowi kontynuację poprzednich: na lata 2004-2007, oraz na lata 1999-2003.

W związku z wdrażaniem w/w programów w poszczególnych latach zabezpieczone były środki finansowe w budżecie województwa.

W roku 2009 na realizację Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w budżecie województwa zarezerwowane zostały środki w wysokości **665 490 zł**

Dodatkowo Województwo Warmińsko-Mazurskie otrzymało dotacje celowe z rezerw krajowych oraz środków zabezpieczonych w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej;

- w 2007 roku była to kwota 15 000 zł – na szkolenie pracowników „pierwszego kontaktu” z zakresu przemocy w rodzinie,
- w 2008 roku – dotacje o łącznej kwocie 125 000 zł na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- w 2009 roku – dotacja w wysokości 25 000 zł na szkolenie osób „pierwszego kontaktu” z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Jak wynika z danych uzyskanych, z ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego corocznie notuje się znaczną liczbę rodzin (osób), które uzyskują wsparcie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu:

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób
2008	4 870	11 036
2009	4 972	17 240

Planując i podejmując działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2009 roku, uwzględniono w szczególności wnioski Zespołu Monitorującego

realizację „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2008-2011”.

Priorytet 1: Profilaktyka

W ramach tego priorytetowego zadania podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Zintensyfikowanie działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych

Działania profilaktyczne w gminach były realizowane głównie w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, systematycznie wspierane przez Samorząd Województwa - koordynacja i wsparcie merytoryczne Pełnomocnika Zarządu Województwa ds. Wdrażania Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Samorząd od szeregu lat (od 2005) w ramach realizacji zadań Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wspierał finansowo działania samorządów gminnych, polegające na organizacji różnorodnych form pracy z dziećmi i młodzieżą. Służyło temu: tworzenie młodzieżowych klubów integracji społecznej oraz rozbudowywanie sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.

W roku 2009 udzielano wsparcia merytorycznego oraz szkoleniowego kadry pedagogicznej pracującej w tych placówkach. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej udzielił też rekomendacji gminom ubiegającym się o środki finansowe na działalność świetlic z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W II kw. 2009 r. dokonano monitoringu funkcjonowania świetlic socjoterapeutycznych dofinansowanych w latach 2005-2008 przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Ankietę skierowano do wszystkich, którzy korzystali ze wsparcia finansowego Samorządu Województwa. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że z zajęć w świetlicach najliczniej korzystają dzieci w przedziale wiekowym od 6 do 14 lat, choć sporadycznie trafiają tam również 15-latki oraz 17-latki.

Świetlice funkcjonują zazwyczaj w dni robocze. Godziny otwarcia dostosowane są do potrzeb dzieci, w związku z tym z reguły zajęcia w świetlicy prowadzone są w godzinach popołudniowych (w godz. 14-18 bądź od 14 do 19). W większości świetlic rocznie realizowano 2-3 programy profilaktyczne. Bardzo ważnym elementem pracy świetlic jest ich bezpośrednie oddziaływanie również na rodziców. Świetlice często bowiem wspierają również rodziny, obejmując je poradnictwem specjalistycznym będącym uzupełnieniem pracy socjoterapeutycznej z dziećmi uczęszczającymi do nich. W tym celu trzy placówki miały zabezpieczoną pomoc psychologiczną, zaś w trzech przypadkach dodatkową pomoc pedagogiczną. W świetlicach prowadzone są różnego rodzaju zajęcia, takie jak: opieka po zajęciach szkolnych, zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, zajęcia tematyczne, zajęcia relaksacyjne i sportowe, kompensacyjne, organizowane są różnego rodzaju kluby, kółka zainteresowań. Na bazie świetlic, zwłaszcza w małych wiejskich ośrodkach koncentruje się życie towarzyskie i kulturalne, a liczne imprezy o charakterze integracyjnym, sportowym czy rekreacyjnym uaktywniają rodziny oraz całą społeczność lokalną.

Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych
w województwie warmińsko-mazurskim dla dzieci zagrożonych patologiami

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2005	79	2 518	239	9 029
2006	86	2 686	245	8 955
2007	79	2 645	275	9 309
2008	74	2 441	262	8 336
2008	71	2 108	254	7 918

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Dokonano także analizy funkcjonowania młodzieżowych klubów integracji społecznej finansowanych w latach 2005-2008 przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Informacje przesłało 16 jednostek. Z ankiet wynika, że większość klubów działa już od 2005 roku. Zasięg działania klubu jest ściśle powiązany z tym gdzie on jest umiejscowiony. W szkole lub w pobliżu szkoły uczestnikami zajęć są uczniowie z danego obwodu szkolnego a z terenu powiatu rekrutują się uczestnicy 3 klubów. Najczęściej kluby obrębem swoim obejmują teren miasta /gminy.

Swą działalnością Kluby w większości obejmują uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych od 14 do 18 roku życia. Natomiast jeśli chodzi o liczbę stałych uczestników klubów kształtuje się ona różnie – średnio ok 28 os. w skali roku.

Młodzieżowe kluby integracji społecznej w większości funkcjonują od poniedziałku do piątku, jeden działa tylko w soboty i niedziele. Godziny otwarcia klubów są różne – z reguły dostosowane do potrzeb dzieci i młodzieży. Część klubów funkcjonuje już od godzin rannych, najczęściej otwierane są one w godzinach popołudniowych (w godz. 14 - 20).

W większości klubów rocznie prowadzonych jest od 1 do 5 programów profilaktycznych. Profilaktykę zachowań ryzykownych w klubach realizowano między innymi poprzez: poradnictwo specjalistyczne prowadzone przez psychologów, terapeutów, itp. Podstawowym zadaniem młodzieżowych klubów jest aktywizowanie młodzieży do racjonalnego wykorzystania czasu wolnego. Na bazie klubów, zwłaszcza w małych, wiejskich ośrodkach koncentruje się życie towarzyskie i kulturalne młodych ludzi a także ich rodzin. Liczne imprezy o charakterze integracyjnym, sportowym czy rekreacyjnym uaktywniają samych uczestników, rodziny oraz całą społeczność lokalną. W badanych placówkach średnio rocznie odbywa się ok. 10 imprez integracyjnych, organizowano też imprezy o charakterze sportowym a także wiele przedsięwzięć połączono z rekreacją.

Z różnego rodzaju zajęć klubów w 2009 r. skorzystało ponad 450 młodych ludzi.

Rok	Młodzieżowe Kluby Integracji Społecznej	
	Liczba Klubów	Liczba korzystających
2005	6	360
2006	8	361
2007	12	500
2008	5	200
2009	16	450

Źródło: dane własne uzyskane w wyniku monitorowania zadań zleconych

Zaznaczyć należy, że placówki te są często jedynymi miejscami w środowiskach lokalnych, gdzie dzieci z tzw. „środowisk zwiększonego ryzyka” mogą zdobywać nowe, pozytywne i „leczące” doświadczenia.

Na podstawie sprawozdań PARPA-G1, corocznie składanych do Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obserwuje się, że wachlarz programów profilaktycznych realizowanych w szkołach naszego województwa jest coraz szerszy.

Jak kształtowało się uczestnictwo uczniów rodziców i wychowawców w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych w ostatnich latach obrazuje poniższe zestawienie:

TABELA.1. Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne

Rok	Liczba jednostek	Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne			Nakłady
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i wychowawców	Liczba rodziców	
2008	116	91 211	5 452	14 772	1 648 846
2009	116	101 667	5 503	18 443	brak danych

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Zakres i formy podejmowanej współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2009 roku

W 2009 roku w zakresie **profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień** ogłoszono otwarty konkurs na zadania związane z:

- realizacją programów profilaktyczno-edukacyjno-informacyjnych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym grup podwyższonego ryzyka,
- tworzeniem systemu pomocy psychokorekcyjnej osobom dotkniętym problemem uzależnień,
- realizacją programów korekcyjnych i redukujących szkody u osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz osób współuzależnionych,
- prowadzeniem działań edukacyjnych i profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i aktywizację oraz kształtowanie postaw społecznych negujących ryzykowne używanie alkoholu, używanie narkotyków i innych substancji psychoaktywnych,
- programami profilaktycznymi i naprawczymi o charakterze wojewódzkim związanymi z przemocą w rodzinie, kryzysami rodzinnymi, przestępstwami,
- tworzeniem i wspieraniem centrów i klubów integracji społecznej oraz młodzieżowych klubów integracji społecznej.
- wydawaniem publikacji nt. działań promujących politykę prorodzinną.

W roku 2009 wydatkowano na dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych kwotę **475 100 zł** ze środków zaplanowanych na realizację Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniżej przedstawiono udział finansowy z budżetu województwa w realizacji zadań, ilość dotowanych podmiotów a także szacunkową liczbę osób objętych oddziaływaniem profilaktycznym czy rehabilitacyjnym

Rok	Wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu województwa w formie dotacji organizacjom	Liczba dotowanych organizacji pozarządowych	Szacunkowa liczba odbiorców
2008	150 000 zł	14	6 881
2009	475 100 zł	30	19 748

W ramach dotacji dla organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w 2009 r. dofinansowano m.in.:

- działania na rzecz polityki prorodzinnej,
- działania na rzecz dzieci z rodzin ubogich, patologicznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- programy profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom,
- system pomocy psychokorekcyjnej dla osób dotkniętych problemem uzależnień,
- programy profilaktyczne i naprawcze związane z przemocą w rodzinie, kryzysami rodzinnymi,
- programy korekcyjne i redukujące szkody u osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz u osób współuzależnionych,
- tworzenie i wspieranie młodzieżowych klubów integracji społecznej.

Dużą popularnością cieszyła się zorganizowana przez Fundację Krzysztofa Hołowczyca „Kierowca bezpieczny” z Olsztyna „Europejska noc bez wypadku – społeczna akcja o wymiarze ogólnoeuropejskim”. Celem tego międzynarodowego przedsięwzięcia, inspirowanego od 2003 roku przez belgijską fundację „Odpowiedzialni Młodzi Kierowcy” było ograniczenie tzw. wypadków dyskotekowych. Akcja była przeprowadzona w październiku 2009 r. w 4 miastach w województwie (Olsztyn, Nidzica, Szczytno, Mrągowo).

Cel 1.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

W 2009 roku Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego udzielił wsparcia finansowego oraz objął honorowym patronatem działania organizacji pozarządowych, mające na celu poprawę kompetencji i poziomu wiedzy wśród lekarzy, pedagogów, psychologów a także innych osób zaangażowanych w naprawę szkód zdrowotnych i społecznych związanych z chorobą alkoholową i przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W ramach w/w działań zostały zorganizowane cztery konferencje:

- w dniach 27-29 maja 2009 r. w Szeligach k/Eku, odbyła się konferencja edukacyjna dla profesjonalistów zajmujących się terapią, profilaktyką problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, zorganizowana przez Fundację „Otulony w nadzieję” ze Starych Juch,
- w dniu 4 czerwca 2009 r. odbyła się Konferencja Regionalna w Elblągu „Kobiety dla Polski – Polska dla Kobiet. 20 lat transformacji”. Zostały tam poruszone m.in. tematy dotyczące roli kobiet w samorządach i w organizacjach pozarządowych oraz stosowania przemocy wobec kobiet.
- stowarzyszenie ”KARAN” z Elbląga przy wsparciu Samorządu Województwa zorganizowało konferencję pod hasłem: „Bardziej zrozumieć - efektywniej w realizacji wolności”, która odbyła się w dniu 28 października w Kościele Bożego Ciała w Elblągu. Podczas konferencji referaty wygłosili eksperci, terapeuci i trenerzy z zakresu pracy z młodzieżą. Uczestnikami konferencji byli nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, przedstawiciele policji, organizacji pozarządowych, urzędnicy oraz osoby pracujące z młodzieżą i dziećmi zawodowo, łącznie około 100 osób.

- w ramach współpracy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Gminą Kętrzyn została zorganizowana w dniach 22-23 X 2009 r. Międzynarodowa Konferencja Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pt. „Bezpieczna rodzina w bezpiecznej Europie”. Poświęcona ona była poszukiwaniu nowych, ciekawych metod pracy na rzecz osób uwikłanych w przemoc. Zaprezentowano też przykłady skutecznego działania instytucji, ośrodków z terenu Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Podobne działania przedstawili zaproszeni goście z zagranicy.

W roku 2009 w ramach tego celu nie prowadzono samodzielnych kampanii edukacyjnych. Samorząd Województwa włączył się w realizację kampanii społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych w Województwie Warmińsko-Mazurskim.

Opieka nad osobami starszymi w Polsce sprawowana jest poprzez dwa uzupełniające się systemy: system opieki zdrowotnej oraz system pomocy społecznej.

Kampania społeczna na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w swym założeniu ma na celu podniesienie świadomości społeczeństwa i uwrażliwienie go na zjawisko przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Wobec tego za optymalne uważa się dystrybucję materiałów informacyjnych i plakatów do jak najszerszego kręgu odbiorców. Istotne też jest, aby udzielający pomocy posiadali podstawowe informacje na temat instytucji państwowych, organizacji zajmujących się udzielaniem pomocy tej grupie społecznej.

W Województwie Warmińsko-Mazurskim założenia kampanii oraz materiały były upowszechniane między innymi w trakcie organizowanych spotkań o zasięgu regionalnym, między innymi podczas szkolenia „Przeciwdziałanie przemocy domowej – podstawy pracy osoby interwenującej”, które odbyło się w dniach 30.11 - 02.12.2009 w Olecku. Wykład pt. „Starość i przemoc” wygłosił Krzysztofa Strzała - ekspert w zakresie przeciwdziałania przemocy z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Gdańsku. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 62 osoby, głównie z terenu 4 powiatów: giżyckiego, oleckiego, węgorzewskiego i gołdapskiego.

Poza wyżej wymienionymi przedsięwzięciami materiały kampanijne dystrybuowane były bezpośrednio do zainteresowanych.

Z założeniami kampanii zaznajomieni zostali także pełnomocnicy/ koordynatorzy gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień ze wszystkich 116 gmin województwa. Jednocześnie rozpoczęto dystrybucję materiałów kampanijnych, które kontynuowana jest w roku 2010.

Priorytet 2: Rozwiązywanie problemów alkoholowych

Cel 2.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji

Zbieraniem i przetwarzaniem danych dotyczących leczenia w Województwie Warmińsko-Mazurskim zajmuje się Warmińsko-Mazurskie Centrum Zdrowia Publicznego w Olsztynie, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku.

Placówki leczenia odwykowego i uzależnień działające na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego z reguły świadczą następujące rodzaje usług:

- leczenie chorych na oddziałach odwykowych i uzależnień,
- leczenie ambulatoryjne w przychodniach /poradniach/ odwykowych,
- wizyty u psychologów, terapeutów lub instruktorów terapii uzależnień,
- wizyty w środowisku chorego,
- psychoterapie indywidualne,
- psychoterapie grupowe /rodzinne/,

- spotkania dla osób uzależnionych w grupach AA i ich rodzin w grupach Al-anon.

Poniższe dane przedstawiają działalność stacjonarnych i ambulatoryjnych placówek zajmujących się leczeniem osób uzależnionych od alkoholu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2008 -2009:

TABELA 2. Opieka stacjonarna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w Województwie Warmińsko-Mazurskim:

Rok	Liczba stacjonarnych ośrodków terapii uzależnień (OLAZA) (COTUA)	Liczba leczonych
2008	8	3 482
2009	8	4 210

OLAZA - oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych
COTUA - całodobowy oddział terapii uzależnienia od alkoholu

źródło: dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Centrum Zdrowia Publicznego w Olsztynie

TABELA 3. Opieka ambulatoryjna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Wyszczególnienie	2008 r.	2009r.
Liczba poradni odwykowych i profilaktyki osób uzależnionych	32	32
Liczba porad w poradniach odwykowych	87 738	68 882
Psychoterapia indywidualna /osoby/	6 684	5 766
Psychoterapia grupowa /rodzina/ osoby	7 998	4 872
Wizyty w środowisku chorego (z włączeniem interwencji pracownika socjalnego - dom, szkoła)	27	68
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	1 4 89	1463

źródło: dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Centrum Zdrowia Publicznego

TABELA 4. Leczenie w poradniach odwykowych

Lata	Leczeni ogółem	Z liczby ogółem leczeni po raz pierwszy	Do 18 lat	19-29 lat	30-64 lat	65 lat i więcej	Zobowiązani do leczenia odwykowego
2008 r.	8 871	2 205	119	1 339	7 121	292	3 287
2009 r.	8 608	3 232	30	1372	6 945	261	2 612

źródło: dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Centrum Zdrowia Publicznego

W dniach 27-29.05.2009 r. odbyła się IV Ogólnopolska konferencja naukowa pt. "Relacja terapeutyczna i proces grupowy w psychoterapii uzależnień".

Organizatorem konferencji była Fundacja "Otulony w nadzieję" oraz Ośrodek Terapii Uzależnień Stare Juchy, a współorganizatorami Państwowa Agencja Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Konferencja odbyła się w Szeligach k/Elku. Uczestniczyło w niej ok. 100 osób zajmujących się pracą terapeutyczną z pacjentami uzależnionymi a także współuzależnionymi i DDA.

Na konferencji przedstawiono następujące wykłady:

- „Relacja terapeutyczna jako czynnik leczący w psychoterapii” – prof. Czesław Czabała,
- „Proces grupowy w psychoterapii” – Piotr Fijewski,
- „Specyfika relacji terapeutycznej z osobą uzależnioną od narkotyków” – Elżbieta Rachowska,
- „Superwizja jako sposób oglądu i korekty relacji terapeutycznej” - Maria Król-Fijewska,
- „Pacjent z podwójną diagnozą w relacji – opis terapii metodą dynamiczną” – dr Krzysztof Walczewski,
- „Medyczne spojrzenie na relację terapeutyczną” – dr Bogusław Habrat,
- „Relacja terapeutyczna w terapii rodzin” – dr Irena Jelonkiewicz.

Poza wykładami uczestnicy konferencji mieli możliwość wzięcia udziału w zajęciach seminaryjno-warsztatowych, a przed zakończeniem konferencji – w dyskusji związanej z tematyką konferencji.

O dużym zainteresowaniu konferencją świadczy nie tylko liczba zgromadzonych osób ale także ankieta zwrotna. Ewaluacja konferencji pokazała duży poziom satysfakcji uczestników związany z oczekiwaniami oraz możliwość wykorzystania poznanych treści w pracy zawodowej.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy ustawy o zatrudnieniu socjalnym wspierał samorządy lokalne oraz organizacje pozarządowe w aktywizowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uczestnictwo w warsztatach prowadzonych przez „Centra” i „Kluby” wpływa na poprawę funkcjonowania uczestników warsztatów w życiu osobistym i rodzinnym, zapewnia aktywizację zawodową a także umożliwia zapewnienie większego bezpieczeństwa socjalnego.

Jaki zasięg miały działania w kierunku reintegracji społecznej i zawodowej grup osób szczególnego ryzyka oraz zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, obrazuje poniższe zestawienie.

TABELA 6. Placówki zajmujące się pracą z osobami wykluczonymi społecznie i zagrożonymi wykluczeniem

Rok	Liczba KIS	Liczba uczestników zajęć w KIS	Liczba CIS	Liczba uczestników CIS
2008	58	3 403	3	366
2009	59	5 779	3	515

Na dzień 31 grudnia 2009 r. w rejestrze Wojewody wpisane były **trzy** podmioty, którym przyznano status **Centrum Integracji Społecznej**: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie (CIS jest jednostką pomocniczą MOPS), Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostródzie oraz Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie.

Wg danych na dzień 31 grudnia 2009 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało **59 Klubów Integracji Społecznej**, natomiast 3 kluby w ciągu roku 2009 roku zawiesiły swoją działalność.

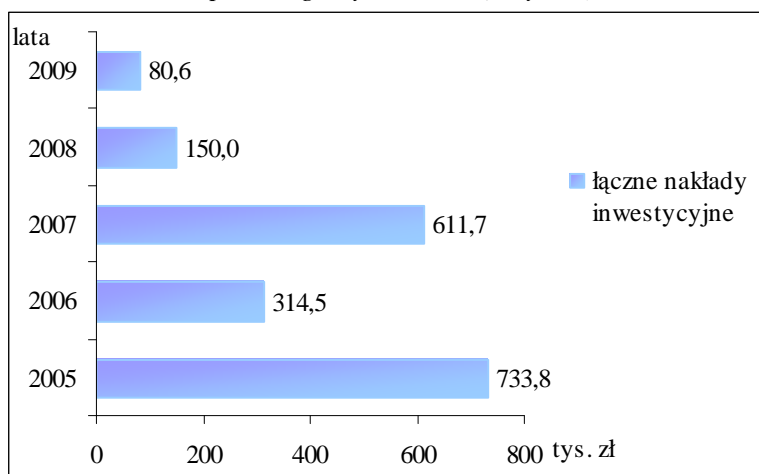
W 2009 roku w zajęciach reintegracyjnych realizowanych w Klubach uczestniczyło 5.779 osób (w tym 4.230 kobiet oraz 1.549 mężczyzn) z tego 1.413 osób uzyskało zatrudnienie (z czego 242 osób na umowę o pracę).

2.2. Modernizacja bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.

W 2009 roku, podobnie jak w latach poprzednich, udzielono wsparcia publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej, dla którego samorząd województwa jest organem założycielskim, na podniesienie poziomu świadczonych usług, poprzez modernizację, remonty oraz doposażenie w niezbędny sprzęt i materiały.

Zgodnie z umową zawartą ze Szpitalem Psychiatrycznym SPZOZ w Węgorzewie przekazana została dotacja w wysokości 100 000 zł na modernizację bazy lecznictwa odwykowego Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku (dojazd do ośrodka, bramę automatyczną, ogrodzenie, ułożenie drogi z nawierzchni typu polbruk).

Nakłady inwestycyjne na rozwój lecznictwa odwykowego w poszczególnych latach (w tys. zł)

2.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych od alkoholu osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz osób, które opuściły te placówki.

W ramach tego celu w roku 2009 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego udzielił wsparcia finansowego organizacji pozarządowej na realizację zadania w zakresie pracy z grupami osadzonych kierowców skazanych za spowodowanie wypadku w stanie nietrzeźwości w ramach otwartego konkursu ofert.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie świadczące pomoc osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych „Trzeźwy Kierowca” w Kutnie zrealizowało program psychokorekcyjny dla osadzonych w zakładach karnych na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Organizacja uzyskała na ten cel z budżetu województwa kwotę 5 000 zł. Projekt realizowany był w formie dwóch 6-godz. spotkań, łącznie zajęciami objętymi nim było 189 skazanych za popełnienie wykroczenia czy przestępstwa pod wpływem alkoholu w następujących **zakładach karnych**; w Barczewie, Dublinach, w Iławie, w Kamińsku i **aresztach śledczych**: w Olsztynie, w Szczytnie.

W trakcie zajęć uczestnicy mieli możliwość dokonania weryfikacji własnych opinii i postaw wobec wpływu alkoholu na prowadzenie pojazdu. Program został pozytywnie przyjęty przez kadrę więziennictwa oraz przez skazanych, którzy wykazali dużą aktywność i zaangażowanie podczas zajęć.

Priorytet 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

3.1. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Samorząd Województwa jak co roku wspierał samorządy powiatowe w tworzeniu i doskonaleniu lokalnych procedur postępowania i pomocy rodzinom będącym w kryzysie. Jednym z takich przedsięwzięć była współorganizacja Międzynarodowej Konferencji "Bezpieczna rodzina w bezpiecznej Europie", która odbyła się 22-23.10.2010 r. w Kętrzynie. Udzielona została zarówno pomoc merytoryczna, jak i finansowa w kwocie 12 200 zł.

Do udziału w konferencji zostali zaproszeni przedstawiciele policji, pomocy społecznej, władz administracyjnych, ośrodków interwencji kryzysowej z Czech (Praha, Jesennik, Brutal), Łotwy (Gulbene, Stradi), Litwy (Rejon Prienai i Okręgu Taurowi), Francji (Departament Cotes d'Armor), Rosji (Kaliningrad, Rejon Oziersk Obwód Kaliningradzki), Wielkiej Brytanii (Hrabstwo Essex), Danii (Regionalna Gmina Bornholm) i Polski (przedstawiciele samorządów wojewódzkich i lokalnych, sądu, prokuratury i organizacji pozarządowych).

Celem konferencji było poszukiwanie i upowszechnianie efektywnych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście doświadczeń w różnych krajach. Gmina Kętrzyn była inicjatorem zorganizowania konferencji, natomiast ze strony współorganizatorów wystąpili między innymi: Pani Jolanta Szulc - Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Pan Tadeusz Mordasiewicz - starosta kętrzyński, Pani Sylwia Kicińska - zastępca dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Pan podkomisarz Mariusz Zieliński -specjalista ds. przemocy i patologii Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie, Pani Małgorzata Kłek -Prezes Sądu Rejonowego w Kętrzynie. Wspólną prezentację pt. „Interdyscyplinarność oddziaływań wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie w kętrzyńskim środowisku lokalnym” przedstawił Ośrodek Konsultacyjno – Psychoedukacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z Kętrzyna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji oraz Sąd.

W kętrzyńskim przedsięwzięciu uczestniczyli głównie pracownicy socjalni, terapeuci, pedagodzy, policjanci – łącznie ok. 70 osób.

Samorząd Województwa inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie bezpiecznych, przyjaznych dziecku miejsc przesłuchań „Niebieskiego Pokoju”. W roku 2009 nie udzielano dotacji na utworzenie nowego takiego pomieszczenia, rozpoczął jedynie działalność (dofinansowany w 2008 r.) Niebieski Pokój w Biskupcu.

Działalność „Niebieskich Pokoi” w województwie jest corocznie monitorowana na podstawie opracowanej w tym celu ankiety diagnozującej. Obecnie w województwie funkcjonuje 16 „Niebieskich Pokoi”, z czego utworzenie 9 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu województwa.

Stan wykorzystania tych pomieszczeń w latach 2008 – 2009 obrazuje poniższe zestawienie. Analizy dokonano na podstawie danych uzyskanych z 9 Niebieskich Pokoi, powstałych z inicjatywy województwa.

TABELA 8. Funkcjonowanie „Niebieskich Pokoi” w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba działających Niebieskich Pokoi	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Ilość przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2008	14	9	85	18	204	943
2009	16	9	83	11	257	867

Jak wynika z przeprowadzanych corocznie ankiet w pomieszczeniach przyjaznych przesłuchań poza diagnozowaniem przypadków znęcania się nad dziećmi, molestowania seksualnego dokonuje się badań związanych z adopcją i rodzicielstwem zastępczym.

Pokoje są zorganizowane w instytucjach ogólnodostępnych dla instytucji działających na rzecz poprawy sytuacji dziecka – ofiary i świadka w procesie karnym, i dlatego umożliwia to ich wykorzystanie również do prowadzenia specjalistycznej terapii, mającej minimalizować urazy traumatyczne pokrzywdzonych dzieci, na co wskazuje rosnąca liczba godzin sesji terapeutycznych.

3.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej ofiarom przemocy oraz ich rodzinom

W dniach 30 listopada – 2 grudnia 2009 r. w Olecku odbyło się szkolenie na temat **Przeciwdziałanie przemocy domowej - podstawy pracy osoby interweniującej**, organizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Założeniem szkolenia było usprawnienie form pracy, technik oraz procedur postępowania w przypadkach przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem współdziałania służb. Szkolenie akcentowało podejmowanie działań zespołowych i interdyscyplinarnych w pracy z rodziną, w której występuje problem przemocy.

Podkreślić należy, że szkolenie miało charakter interdyscyplinarny, uczestnicy w liczbie 57 osób rekrutowani byli z terenu powiatów: giżyckiego, węgorzewskiego, gołdapskiego i oleckiego;

- 15 pracowników socjalnych
- 2 pracowników PCPR
- 21 funkcjonariuszy Policji
- 9 pedagogów,
- 2 kuratorów sądowych
- 2 pracowników punktów konsultacyjno-interwencyjnych
- 2 pracowników służby zdrowia
- 2 pracowników urzędu
- 1 psycholog z PP-P
- 1 komendant straży miejskiej .

Uczestnicy szkolenia mogli zapoznać się z podstawowymi metodami i nowymi formami usług związanych z bezpieczeństwem psychologicznym i socjalnym, adresowanych do osób doświadczających zdarzeń kryzysowych.

Osoby prowadzące zajęcia warsztatowe dzięki swej obszernej wiedzy i wieloletniej praktyce w zakresie pracy z ofiarami i sprawcami przemocy, mogły się podzielić z uczestnikami swoją wiedzą i bogatym doświadczeniem zawodowym.

Zgodnie z założeniami szkolenia, co także potwierdziły informacje uczestników w przeprowadzonej ankiecie ewaluacyjnej, udało się osiągnąć następujące cele szkolenia:

- wyposażenie uczestników w wiedzę nt. genezy, objawów, przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;
- poznanie przez uczestników szkolenia psychologicznych mechanizmów przemocy i reakcji systemu rodzinnego;
- zdobycie wiedzy nt. psychologicznego uwikłania osoby dorosłej; portretu dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej;
- nabycie przez uczestników umiejętności rozpoznawania, diagnozowania oraz podejmowania interwencji;
- dokonanie przez uczestników analizy własnych postaw wobec zjawiska przemocy w rodzinie, ofiar, sprawców;

- poznanie i doskonalenie zasad pierwszego kontaktu z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- przeanalizowanie regulacji, szczególnie w zakresie prawa karnego, rodzinnego i cywilnego dotyczących sytuacji prawnych sprawców przestępstw oraz ofiar przemocy w rodzinie;
- nabycie przez uczestników szkolenia umiejętności interdyscyplinarnej współpracy w celu stworzenia wieloprofilowego programu pomocy rodzinie, w której występuje problem przemocy.

W ankietach zwrotnych uczestnicy szkolenia wydali bardzo dobrą notę oceniając prowadzących a także organizację szkolenia.

Priorytet 4. Monitoring

4.1. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i w wybranych gminach

We współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2009 roku jak corocznie zbierano z gmin województwa ankiety PARPA-G1 *Roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych*. Zgromadzone w ten sposób dane pozwoliły na dokonanie diagnozy realizacji w gminach zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Na podstawie nadesłanych przez samorządy gminne sprawozdań dokonano częściowej analizy. Sporządzono zestawienia danych, dot. między innymi (uwzględnione już w treści sprawozdania) :

- realizacji programów profilaktycznych;
- funkcjonowania świetlic socjoterapeutycznych;
- wysokości środków finansowych zaplanowanych i wydatkowanych przez samorządy gminne w 2009 roku na realizację zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Dodatkowo dokonano podliczenia środków finansowych będących w dyspozycji samorządów gminnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2009 r.

Wysokość środków finansowych uzyskanych przez gminy z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2009 roku	Wysokość środków finansowych faktycznie wykorzystanych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2009 roku	Wysokość środków finansowych faktycznie wykorzystanych na realizację gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w 2009 roku
22 104 653	20 036 166	845 130

Pozostałe informacje opracowane zostaną w III kw. 2010 roku przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie.

Członkowie Zespołu Monitorującego do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2008 – 2011”, na posiedzeniu, które odbyło się w dniu 24 maja 2010 r. zaakceptowali przedłożony projekt sprawozdania z realizacji w roku 2009 „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2008 – 2011”:

Wnioski :

- należy nadal dążyć do zmniejszenia skali zjawiska sięgania po alkohol przez coraz młodsze grupy dzieci, powinno ono być skutecznie zahamowane poprzez różnego rodzaju działania profilaktyczne;
- należy objąć jak największą grupę dzieci i młodzieży z terenu województwa różnymi formami alternatywnego spędzania wolnego czasu;
- wymaga to wypracowania i stosowania nowych technologii i metod pracy z ludźmi młodymi, zwłaszcza eksperymentującymi ze środkami psychoaktywnymi;
- należy dalej sukcesywnie umożliwiać podnoszenie kompetencji i umiejętności psychologów, nauczycieli i pedagogów w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą, by wyeliminować przemoc i agresję.

Rekomendacje:

- kontynuowanie programu „Świetlica, praca, staż - socjoterapia w środowisku wiejskim ” w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej;
- dalsze wspieranie działalności gminnych świetlic socjoterapeutycznych oraz młodzieżowych klubów integracji społecznej;
- kontynuacja profesjonalnych szkoleń psychologów, nauczycieli i pedagogów uczących efektywnych nowoczesnych metod pracy z dziećmi i młodzieżą;
- kontynuowanie dotychczasowych działań na rzecz modernizacji bazy lecznictwa odwykowego w województwie;
- wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oferowanych przez organizacje pozarządowe;
- dalsze wspieranie partnerów lokalnych w tworzeniu i prowadzeniu klubów i centrów integracji społecznej, tworzenie koalicji na rzecz budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej;
- bieżące aktualizowanie bazy teleadresowej podmiotów i programów w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.
- Przy realizacji rekomendowanych działań należy wykorzystywać w większym stopniu środki z Europejskiego Funduszu Społecznego, szczególnie na finansowanie projektów nakierowanych na młodzież składanych przez organizacje pozarządowe.

Elbląg, dn. 22..06.2010

Sporządziła: E.S.

Sprawdził: M.T.